

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 23 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 14 Juli 1895. N°. 916.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonneementen en Advertenties aan den Uitgever J. A. WORMSER, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Insendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers van het Bureau 10 Cent.
Abonneementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieprijs: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent.
Aanvragen en verzending van aflegaven en Verlagen van Verzeningen 10 Ct. p. regel.

„Tracht naar herbergzaamheid.”

Tracht naar herbergzaamheid.
Rom. 12:13.

In zijn trouwe Vaderzorg, die over heel ons menschelek leven gaat, heeft God de Heere het niet beneden zijn Goddelijke majesteit geacht, om zich in zijn heilig Woord ook over de herbergzaamheid uit te spreken.

Voor Gods kind gaat niets buiten heilige ordianantie om, en wie God vreest, zal zich ook op het stuk der herbergzaamheid niet door lust en grill, maar door die ordianantie zijns Gods laten leiden.

Toch zij aanstonds opgemerkt, dat de plicht, de heilige plicht der herbergzaamheid thans minder van ons vergt dan in de dagen der patriarchen en apostelen.

In de dagen der patriarchen, toen de geopenen des Heeren nog in tabernakelen of tenten ontogen, eischte de heilige plicht der herbergzaamheid, dat men een ieder, die bij het vallen van den avond langs zijn tente kwam, binnenriep, verkwikte en herbergde.

Dit moest zoo en kon toen niet anders, omdat men den menschelek naar Gods beelde geschapen is, niet als ware hij een dier buiten mag laten verwaaren.

Zonder dien heiligen plicht der herbergzaamheid zou in die dagen de reiziger van dorst bezwaken of des nachts een prooi van het wild gedierde zijn geworden.

Zulk een aan een ieder verschuldigde gastvrijheid was toen onmisbaar, om het verkeer onder menschen en de menscheleke samenleving in stand te houden.

Jehova zelf heeft in de verschijning bij Mamre dezen duren plicht in Abrahams tente geheiligd, en toen Eliphas aan Job een der schriklijkste zonden poogde te verwijten, waarom Gods wrake over hem was gekomen, beschuldigde hij hem niet het minst hierin, dat Job allicht den armen, moeden reiziger had afgewezen, om alleen den aanzienlijken man in zijn tente te ontvangen.

En toen 's Heeren volk zich in Kanaan gevestigd had, kwamen er wel voor tenten van doek en van vellen, huizen van steen en hout, maar de plicht der herbergzaamheid bleef dezelfde.

mige onzer dorpen komt het nog herhaaldelijk voor, dat men althans een plek der ruste in den hooiberg aan den doortrekkenden marskramer niet durft weigeren.

Toch werkt in dit alles slechts de flauwe afschaduw van wat de heilige plicht der herbergzaamheid eenmaal geweest is. Het leven en het samenleven der menschen is zoo heel anders geworden, en daarmee ook de verplichting die de herbergzaamheid ons oplegt.

Voor al tweeërlei opzicht spreekt die verandering sterk.

Ten eerste hierin, dat er thans allerwegen goede gelegenheid om te vernachten is voor eigen geld, en dan natuurlijk moogt ge anderen, die u vreemd zijn, niet tot last wezen.

Of ook, als er wel gelegenheid is, maar het geld ontbreekt, kan op aller kosten door de gemeente, of privaatelijk door Christelijke liefdadigheid, in wat ontbreekt, voorzien worden.

Maar wat bovenal zoo afdoende verandering teweegbracht, is het opkomen van het geslacht der vagebonden en landloopers, veelal op diestal zinnende roddelkokers, die de gastvrijheid slechts misbruiken zouden om te loeren op misdrijf.

Zij vooral zijn het, die de gastvrijheid ontheiligd, en haar alouden bloei onmogelijk hebben gemaakt.

Vandaar de nieuwe vorm, dien de gastvrijheid allengs aannam, door het verschaffen van een onderkomen aan wie rondzwervt, en door het stichten van allerlei huizen, waar de vreemdeling geherbergd wordt.

Gastvrijheid in den alouden zin bestaat nu alleen onder aanverwanten, vrienden en bekenden, en mits ze brieven van aanbeveling hebben, onder broeders in Christus.

Toch heeft daarom het apostolische vermaan, dat ge trachten zult naar herbergzaamheid, ook in onze dagen nog allerminst zijn kracht verloren.

buitenshuis omgaat, in een zich terugtrekken uit de samenleving en in een maken van het leven tot kleine eilandjes, zonder een brug die ze verbindt.

Waar het zoo wordt sluipt de geest der enghartigheid in, die al wat van eigen huis en haard is overschat, die met wrevel en wangunst anderen doen en laten bespiedt, en buitheid die afstoet meer dan gulheid die uitlokt en aantrekt tot regel des levens stelt.

Voor al onder Christenen is zoo boose geest met heiligen ernst uit te bannen.

Die afsluitende, afstootende en zelfgenoegzame geest is van den geest der herbergzaamheid vlak het tegendeel, en vloekt tegen Gods heilige ordianantie.

De zonde scheidt en sluit het hart toe, maar de Geest des Heeren zet het hart wijd open, en doet den warmen gloed der saambindende, der broederlijke liefde van u uitgaan.

Als bergen zorgen om ons henen Verrijzen, en het harte kwijnt; Ons ook benevelt is van 't weenen; En reddeloos ons hulkje schijnt; Geen menscheleke troost kan baten, In onzer siele worsteling, — Daar in, zoo 't schijnt, alleen gelaten — Te midden onzer levenskring;

Komt plots de Geest der heil'ge bladen De hofte opdraaklen uit heur achi, Stort kracht ons in, wil uit genade Weer heelen, wat gebroken was; 't Is Mij de reddingskracht ontzonken; — Zoo luistert Hij tot onze ziel — 't Heeft Mijne trouw niet uitgeblonken, 't Als die van menschen u ontviel?

Houd moed! Ik zal u nooit begeven! 't Verrijzen op uw reispal nocht; 't Ik leid u door dit moeilijke leven; 't Al wat ik aanrak, dat volkomt; 't Uw Heiland droeg eens in zijn leden 't Uw zonden, op het schandlijk hout; 't Dies wordt ten goede u alles mede, 't Wat u het levendst ontvout!

Laat, Heiland! nimmer ons in 't leven, In allerhande zorg en snijt, Het kinderlijk geloof begeven, Aan uw ontfermend vaderhart! Leer ons alleen op U vertrouwen, Die, op het kinderlijk gebed, Uw Liefde en Wijsheid doet aanschouwen; Verrassend en volkomen redt.

Vertrouwt ons, Heil'ge Geest, gedurig, Giet ofte staad in onze lamp, Gord onze lenden, maak ons vurig, In den door U bekoorden kamp! Dan zullen we in onze aardse nooden 't Oog des Geloofs naar boven slaan, En, achter 't Doelsting uit de dooden' Verwinnende ten hemel gaan!

Officieele Berichten.

Met voorhoofding uit het Kerkblad van 5 Juli 1895.

Kort verslag der Vergadering van Deputaten tot de Zending onder Heidenen en Mohammedanen, op 25 en 26 Juni 1895 te Utrecht.

Wegens de afwezigheid des voorzitters, om redenen van gezondheid, wordt de vergadering geprezeideerd door den assessor, Dr. Lion Cachet. Afwezig zijn met kennisgeving, de RR. De Gaay Fortman, Hessels, Bouma en de voorzitter. Aangaande de afwezigheid van br. Seegers is geen bericht ingekomen.

Na opening door den waarnemenden voorzitter en vaststelling der notulen van de vergadering op 29 Maart, worden mededeelingen gedaan over een ingetrokken aanvankelijke aanbieding tot den dienst der Zending.

Vervolgens wordt, na enige bespreking over de Statuten der Nederlandsche Gereformeerde Zendingvereeniging, de vraag behandeld, hoe met legaten ten dienste onzer Zending moet gedaan worden? De formule, die in dezen wordt aanbevolen, luidt: „Aan de Nederlandsche Gereformeerde Zendingvereeniging, gevestigd te Amsterdam, ten behoeve der Zending van de Gereformeerde kerken in Nederland.” Het gebruik van deze formule zal aan de geïnteresseerden worden aanbevolen; dewijl een vraag in dezen was ingekomen van iemand, die gezind was, aan onze Zending te legateeren.

Vervolgens wordt gerapporteerd door de Commissie, die onderzoek zou doen naar de aanbieding door een broeder in Noord-Brabant van een zeer belangrijk bedrag, ten dienste der Zending. Deze Commissie wordt, na gehoord rapport, gecontinueerd, na de noodige aanwijzingen in zake de conditionele aanvaarding dezer f 10,000 of f 8,000 te hebben ontvangen; en nadat zij gereed is, zal het moderamen de zaak, volgens de bepalingen der vergadering, moeten beëindigen.

In zake een uitnodiging tot medewerking in den hand voor „Nederlandsche Zendingsovereenkomsten”, wordt aan een der scribaes opgedragen, te melden, waarom aan deze uitnodiging geen gevolg gegeven kan worden.

De „London Missionary Society” heeft verzoekt een of meer afgevaardigden te zenden als vertegenwoordigers van de Zending onder kerken op den honderdjarigen denkdag van het bestaan dezer Zendingvereeniging. Tot zoodanige afvaardiging wordt besloten en afgevaardigd Dr. Lion Cachet, Dr. Feringa en de Zending-director; secund. Dr. van der Valk.

Vervolgens wordt verslag gegeven van de bijwoning der Jaarvergadering van de Nederlandsche Zendingvereeniging.

Na worden twee brieven van Zending Adriaanse gelezen en het antwoord daarop. Een en ander wordt met ernstige belangstelling overwogen, en geeft aanleiding tot verschillende vragen en opmerkingen. Zijn mededeelingen toonen, hoe schreiende de nood is; hoe vreeslijk, door het gebrek aan bearbeiding, des Heeren Naam ontceerd wordt, in deze zoo duistere streken; en hoe zeer groot dus de behoefte aan arbeiders is.

Vervolgens komen de brieven, van Zending Zuidema ontvangen, in behandeling, die belangrijke mededeeling bevatten over de Keuchenius-Stichting, en waaronder de laatste brief melding maakt van ongesteldheid van dezen broeder, wat natuurlijk met deelneming wordt vernomen.

gen en verrichtingen, waarin hij klaagt over het groot gebrek aan arbeiders, en mededeelt hoe hij met zijn „shepers” werkt, en hoe hij niet de inlanders verkeert, tevens over de innemiging van het Heilsleger en hun betrekking tot Sadrach, en verscheidene andere belangrijke mededeelingen. Hierover wordt alreder veel besproken en toegelicht, en herinnerd aan de nog steeds hangende, en preferente, aanvraag voor Soetart. De beantwoording wordt aan 't moderamen opgedragen.

Aan de orde komt nu het verslag van br. Pos, waarvan de gewichtige mededeelingen en vragen ernstig besproken en zorgvuldig beantwoord worden.

De voorbereiding van het rapport voor de Generale Synode wordt aan het moderamen opgedragen; en vervolgens een regeling bespreken voor de Vergaderingen.

Nog wordt behandeld een schrijven betreffende iemand, die roeping gevoelt, om Zending te worden, van Dr. Wijngaard. De beantwoording wordt opgedragen aan het moderamen.

Na eenige meer ondergeschikte besprekingen, wordt de laatste der vier zittingen gesloten met gebed door Dr. Noordewier.

Namens Deputaten.
J. H. FERINGA, Scriba.
Gravenhage, 26 Juni 1895.

Met voorhoofding uit het Kerkblad van 12 Juli 1895.

THEOLOGISCHE SCHOOL.

In tegenwoordigheid der Curatoren D. D. J. Ravinck en W. Doorn werden van den 1—4 Juli de Overgangs-examens aan de Theol. School afgenomen met den navolgenden uitslag:

Van de Ie werden tot de Ite Klasse bevorderd: M. J. van Basten, J. F. Colenbrander en J. Vreugdenhil. — Afgewezen werd één.

Tot de IIte Klasse: P. G. Hommes, M. M. Horjus (na welzijn voor het herex in één vak) H. Keuning, D. B. van der Meulen, W. Oosterheert, C. Pistorius, D. C. Smits Ca., A. Taal, J. Taal (na herex in één vak) en E. Woudstra (na herex in één vak). Vier kweekelingen gingen niet over.

In de IVte Klasse werden geplaatst: G. Bay, A. J. de Boer, M. H. J. Bosch, C. van Gelderen, T. Garber, J. Gunnink Jr., D. Hoek Ma., H. W. Laman, R. Middelveld, J. L. Schouten, G. Saal, J. Tangma, A. v. d. Vegt, G. H. A. v. d. Vegt en W. A. Willemse (na herex in één vak). — Vier Literatuur dezer klasse zijn niet overgegaan.

Tot de Vte Klasse werden bevorderd: J. Bosch Jr. (na herex in één vak) W. T. van Dam, E. W. Geerds, H. Hangelbroek, H. Heida (de laatste drie na herex in één vak) R. K. M. Hummels, S. Idema, J. Jansen en G. de Jonge (de drie laatste na herex in één vak), H. Terpstra en H. K. Wiersma.

De Curatorenvergadering

ving Maandag-nam. ten 4 ure aan. De Curator Dr. T. Bos, voorzitter der vergadering van 1894, opende deze vergadering door het lezen van een gedeelte uit Ezeke 4, een hartelijk welkomstwoord, waarin Zew. op de weldaden des Heeren wees en gebed.

Als Curatoren namen zitting:

Dr. T. Bos voor de Prov. Groningen; Dr. J. Hanla „ „ Friesland; Dr. A. M. Donner „ „ Drenthe; Dr. J. Ravinck „ „ Overijssel; Dr. W. J. de Haas „ „ Gelderland; Dr. L. Neijens „ „ N.-Holland; Dr. W. van Doorn „ „ Z.-Holland; Dr. Dr. G. van Goor „ „ Utrecht; Dr. J. A. Goedbloed „ „ N.-Brabant; Dr. A. Littooy „ „ Zeeland;

Tot leden van het moderamen werden gekozen: Dr. W. Doorn, Praeses; Dr. J. Ravinck, Assessor; Dr. L. Neijens, Secretaris; Dr. W. J. de Haas, Sec. Secr.

Na de voorlopige werkzaamheden begon het examen met de Literarische aspiranten.

Woensdagmiddag eindigde dit onderzoek en werd het litt. diploma toegekend aan de heeren:

N. Daursema, J. D. Heersink, G. A. Kuiper, B. W. ter Meulen, C. Onssoren, J. E. Reijenga, A. P. Stufkens, J. Sijbesma, J. Sybrandi, A. Veenkamp, G. Veltensar, W. J. L. Verhoeven, S. J. Vogelaur en G. Wisse. — Zeven examinandii werden afgewezen.

(Woede verslagd).
C. Mulder.
Secr. v. h. Theol. Coll.

A. 10—7—'95.

Buitenland.

Engeland. Uit de „General Assembly” der Vrije Schotsche kerk.

Onaohouk geen officieel verslag van de handelingen van de „Algemeene vergadering” van de vrije kerk van Schotland ter onzer beschikking staat, zoo kunnen we toch het een en ander daaromtrent mededeelen.

Een voornaam punt op het agendum was de vereeniging van de Vrije Schotsche kerk met de Presbyteriaanse kerk. Reeds jaren geleden was dit punt besproken, doch men kwam tot geen resultaat. Nu heeft men een resolutie aangenomen, waarbij werd uitgesproken, dat, hoewel moest erkend worden dat stappen, om tot ineenmeling van beide kerken te geraken, op dit oogenblik ontdig zouden zijn, het toch van groot belang was, om de banden, die beide kerken vereenigen, nauwer toe te halen, terwijl werd aanbevolen, om voort-

Voor Kootwils Scholen.

Ingekomen bij Dr. HOUTZAMER: Van L. Blok te Charlois f 1; van P. Kooijmans te Putten f 10; van B. Gelbard te Maartensdijk f 1 en van eenie zuster te Hilversum voor Kootwijk f 2.50.

Vergeef Gij ons 't wanhopig klagen Van ons ondankbaar, moed'loos hart; Laat nimmer ons naar 't 'warem' vragen; Doch naar 't 'warem' van onze smart! Opdat wij, wen ons rampen drukken, Er vruchten der gerechtigheid, Aan uw Levensboom, van plukken, Ter vorming voor uw heerlijkheid.

J. M. ENGER.

aan tot meer samenwerking voor verschillende doeleinden te geraken. Deze resolutie werd niet goedgekeurd. De resolutie werd niet goedgekeurd. De resolutie werd niet goedgekeurd.

Het zal evenwel nog wel wat duren, voordat de gewenschte vereeniging tot stand zal gekomen zijn. Vele mannen van de vrije kerken willen wachten, dat de Schotsche staatskerk haar privilegie zal verloren hebben en daardoor ook een vrije kerk geworden zal zijn, om dan de drie Presbyteriaanse gemeenschappen in een groote vrije kerk te vereenigen.

Dat het niet gemakkelijk gaat om kerken, die een tijd lang een gedeeld leven hebben geleid, samen te brengen, is ook in Schotland gebleken. Wat heeft het niet ingehaald, om de vereeniging tot stand te brengen tusschen de Evangelische Unie en de Schotsche Congregationalistische Unie, beide kleine groepen van kerken.

Hoed gemakkelijk zal het niet gaan, om de privilegie van de Schotsche staatskerk te doen wegvallen. De voorstanders van deze kerk doen al het mogelijke om de positie, die zij eenmaal neemt, te verdedigen.

In de Algemeene vergadering van de Vrije Schotsche kerk werd ook het jonge werk van den hoogleraar Drummond over de afstamming van den mensch ter sprake gebracht. Sommige kerkeraden waren van oordeel, dat dit werk niet in overeenstemming is met hetgeen de Bijbel leert omtrent den oorsprong van den mensch. Op voorstel van Dr. Raing verklaarde de vergadering, dat zij geen gronden vinden kon, om een rechtelijk onderzoek te verordenen naar hetgeen het bewuste boek leert. Als een pleister op de wond werd daarbij verklaard, dat de vergadering sympathie gevoelde voor de bezorgdheid, die door vele leden der kerk gekoesterd werd omtrent de portie van prof. Drummond's beschouwingen ten opzichte van gewichtige stukken van de leer der Schrift, welke de kerk beslissend handhaaft.

Dit is het dragen van water en vuur in één hand. Prof. Drummond kan dus gerust zijne Darwinische theorieën verkondigen en de kerk blijft volhouden, dat de leer der Schrift omtrent die schepping der wereld eeuwige waarheid is. Inmiddels worden de aanstaande leeraars der kerk opgeleid door een hoogleraar, die in een belangrijk stuk openlijk het tegenovergestelde leert van hetgeen de Schrift daaromtrent zegt.

Wij houden het er voor, dat de Vrije Schotsche kerk en door zijne „declaratory act“ van de Generale Synode van 1892, waardoor de belijdenis der kerk werd verwatert, en nu weder door het aannemen van bovenstaande resolutie, hare positie tegenover de Schotsche staatskerk zeer heeft verzwakt. Althans rechtvaardige voorstanders der staatskerk hebben eenige stokken in handen gekregen om de vrije kerk te slaan. Men kan nu vragen: „gij zijt vrij van het staatskijk, maar hoe hebt ge uwe vrijheid gebruikt?“ om de menigte te doen gelooven, dat het al of niet vrij zijn, niets tot den bloei eener kerk doet.

Duitschland. Eene vergadering van voorstanders der landskerk.

In het laatste der vorige maand werd in Berlijn een groote vergadering gehouden van mannen die ongenut zijn over den gang der dingen op kerkelijk gebied, in 't bijzonder met betrekking tot de theologische faculteiten. Door een 60 a 70 mannen werd deze vergadering voorbereid, mannen, die door onderdom, ervaring en achtbaarheid vertrouwen bezitten en wier namen in Duitschland een goeden klank hebben.

Van de handelingen dezer vergadering zullen wij maar weinig mededeelen; alleen wenschen wij op te merken, dat zij saamgeroepen werd, om te protesteren en te handelen tegen den nieuwen vorm, waarin het rationalisme zich in Duitschland voordoet.

Of deze vergadering aan haar doel heeft beantwoord, al was zij ook door velen bezocht en al werd zij ook „sinnig“ genoemd, betwijfelen wij zeer. Het ontbrak er aan klaarheid. Had men het aan de vergadering gevraagd: wat is dan eigenlijk het „positieve Christendom“ waarvan gij den mond telkenzoo vol hebt, wat is dan eigenlijk „positieve theologie“ waarover gij telkens spreekt? Een duidelijk antwoord op deze vragen zoekt men in de verslagen der vergadering te vergeef. Volgens een Duitsch blad had men eenige grondstellingen omtrent den Christus, de Schrift, de Openbaring en de wonderen moeten vaststellen, om aan te duiden, binnen welke grenzen er in de Evangelische kerk leervrijheid zijn kan, en buiten welke de valsche theologie staat. Of liever, men zou verlangd hebben, dat de vergadering eens even zou uitgaan om te zeggen, dat de vergadering niet anders kan doen, dan de vergadering te verwerpen, die de moderne theologie te kunnen indeelen. Maar de vergadering kwam hier toe niet. Geen lid wist licht te ontdekken, om de grenzen te zien waarbinnen de theologie zich moet bewegen, om de kerk te kunnen dienen. De vergadering moest klaarblijkelijk geven, en heeft de verwarring, naar het ons voorkomt, nog vermeerderd. Ach, waarom stelt men zich bij dergelijke vergaderingen niet eenvoudig op het standpunt van de belijdenis der kerk. Het is alom niet een der leiders, noch een van de leden der vergadering, om de gedachte gekomen is, dat de kerk ook nog een belijdenis heeft, zodat als men saam komt om te trachten haar op te bouwen, men zich op het fundament, waarop de kerk gegrondvest is, moet plaatsen. Maar daar hebben de professoren in de theologie veel op tegen. Deze willen over het algemeen „vrij“ zijn in den zin, dat zij desnoods geheel het tegenovergestelde mogen leeren wat de kerk belijdt, en dan desniettemin staande toehouwen de mannen blijven opleiden, die de kerk dienen moeten.

Al heerschte dus op deze vergadering een Egyptische duisternis omtrent dingen die bij ons Nederlanders zoo helder zijn als de dag, waardoor zij natuurlijk met machteloosheid en onverschilligheid geslagen was, toch hebben de Ritschlianen zich over haar zeer bang gemaakt. Men bericht althans, dat de Berlijnse theologische faculteit een betwarschrift over hetgeen in de vergadering over de theologische faculteit gehandeld werd, bij den minister van eerediensten heeft ingediend, en de bescherming van dien raadman der kroon heeft ingetrokken. Het spreekt vanzelf, dat dit besluit niet eenstemmig kon genomen zijn, daar ook prof. Dr. Schlatter aan de vergadering deelnam en toch ook deel uitmaakte van de theologische faculteit te Berlijn.

Opmerkelijk is het, dat mannen als Harnack nu op eenmaal bij de wereldlijken om steun gaan zoeken, terwijl zij te voren hunne kerkelijke tegenstanders verveeten, dat zij door middel van de politiek hunne doeleinden, rechten te bereiken.

Achteruitzetting der Gereformeerden in de Unie.

Waarom eene vrije theologische faculteit?

De *Reformierte Kerkensetting* blijft nog steeds klagen over achteruitzetting der Gereformeerden in de Unie. Zoo lezen wij in dit blad: „Met bewondering zal menig lezer kennis genomen hebben van de uiting van den predikant Maats op de Kerkensynode van Berlijn: „men zou gaarne een Gereformeerde predikant (voor de parochiale gemeente) kiezen, als men maar zeker wist, dat hij geen „strijd in het kerkcollegium brengen zou.“ Zover is het nu reeds gekomen, dat de Lutherische de Gereformeerden in eene Gereformeerde gemeente het zwijgen willen opleggen! Jammer genoeg staat dit geval niet op zichzelf. In eene Gereformeerde gemeente te Bremen — wij zullen wanneer het geacht wordt namen noemen — stond jaren geleden een predikant beroepen te worden. Men had het oog laten vallen op een predikant, die inderdaad zeer berekend was voor zijne taak, maar die er geen geheim van maakte, dat hij beslist op Lutherisch standpunt stond. Men was zoo ruim van hart, om hem toch te verkiezen. Voor eenigen tijd was er weder een predikant te verkiezen. Ditmaal was een Gereformeerde „kreis“ een zeer bekwaam predikant uit Rhijnland kiezen, die als een beslist aanhanger van den Heidebergischen Catechismus bekend staat. Nu verklaart de Lutherische predikant, dat de gemeente nu feitelijk een geünieerde gemeente is: de verkiezing van een beslist Gereformeerde zou tweedracht verwekken. De *Ref. Kerk* merkt op, dat het meten is met tweeelci maat. Het blad haalt nog een ander voorbeeld aan, om het beweerde te bevestigen. Wij houden het er sinds jaren voor, dat de Gereformeerde kerk in het kader van de geünieerde Lutherische en Gereformeerde kerk, haar bestaan ja kan rekken, maar niet tot bloei vermag te geraken. Wanneer zullen onze Gereformeerde broeders in Duitschland ernstig den strijd aanbinden voor de vrije kerk?

Ook blijkt het uit een stuk van den predikant Von Bodelschwing, dat deze leeraar wel heeft gestreden voor eene vrije theologische faculteit, maar met het doel, om in die vrije faculteit mannen te vormen, die in staat zijn, om de Staats-universiteiten te dienen, ten einde daar den van der Christelijke beïjdenis omhoog te houden.

De hoogleraar Von Orelli te Bazel en graaf Zeilts hebben hunne instemming met de plannen van Von Bodelschwing betuigd, die zoo onbarmhartig door den president van den Oberkirchenrat, Dr. Barkhausen, zijn gelaakt. Maar het blijkt nu, dat niet de gedachte: „dat om het hooger onderwijs vrij maken“, bij Von Bodelschwing op den voorgrond heeft gestaan. Nu laat hij de leuze hooren: „Niet tegen de Staats-universiteiten, maar voor deze instellingen willen wij strijden en arbeiden! Het stichten van plantplaatsen en (plantzotten) opvoedingsplaatsen voor toekomstige leeraars der Universiteit, is de eigenlijke drijvende gedachte geweest.“

Ook deelt Von Bodelschwing mede, dat hij zich bezwaard gevoelt, wanneer het verwijt gedaan wordt, dat de kerk aan den Staat de rechte menschen niet levert. Wel zijn er in de kerk de rechte personen te vinden, maar de besten blijven op den achtergrond, zodat de minister zeggen kan, dat hij wel positieve professoren zou willen benoemen zals zij er maar waren.“

Wij zien hieruit, dat de beweging, door den predikant Von Bodelschwing in het leven geroepen in een verkeerd spoor loopt. Waarlijk de president van den opperkerkeraad had zoo niet op Von Bodelschwing behoeven te toornen.

— Twee vonnissen.

Schier ongelooflijk komt ons een courantenbericht voor, volgens hetwelk een jong predikant uit de Consistorialbezirk Stade, wegens een ondoordachte uiting over de houding der tegenwoordig regerende vorsten tot het recht, door het Consistorium uit zijn ambt is onttrent, zonder pensioen of wachgeld, nadat hij eerst door den rechter tot eenige maanden vestingsstraf veroordeeld was.

Het is te hopen, dat dit vonnis door een „hooger“ kerkbestuur en door een hooger rechtbank vernietigd wordt. Terecht vraagt men in een Duitsch blad, welke straf men dan geven moet aan die predikanten, die zich niet een onvoorzichtig woord laten ontvallen, maar die selselmatig week aan week de belijdenis der kerk op zijde zetten en de majesteit van den Koning der kerk beledigen. Van een andere zijde wordt ons geschreven, dat de zaak in de Haanoversche landskerk heel wat opzien baart, en dat men niet verstaat, hoe men in dit geval tot de toepassing van de hoogste straf is overgegaan, waardoor „een predikanten-familie, wier naam in Hannover de beste klank heeft, in ellende gedondeld wordt.“

Nog erger komt ons voor, dat in Mecklenburg eene vrouw, die bij de begrafenis van haar kind een gezangvers opgezegd had, tot een geldboete veroordeeld werd.

Zij had gezegd tegen de wet, die verbiedt, dat bij het begraven toespraken worden gehouden door personen, die niet het radikaal van predikant hebben! De vrouw had een predikant uitgenoodigd, om de begrafenis van haar kind bij te wonen; deze had aan haar verzoek niet voldaan en nu meende zij niet beter te kunnen doen, dan een toepasselijk gezangvers bij de geopende groeve uit te spreken!

WINCKEL.

Door Kinderen.

DE AMERIKAANSCH E LEEUW.

II.

Zouds gij wel eens hebt opgemerkt, kunnen katten ontzaglijk veel slapen, en al hun neven en nichten verstaan die kunst even goed, ook de poema. Over dag slaapt hij gewoonlijk op een boom of in 't gras. Een eigenlijke verblijfplaats heeft hij niet, hij is een dakloze, een avonturier, maar dat is juist wat hij lief. Tegen de schemering echter ontwaakt hij en gaat op roof uit. Dat herinnert ons aan de beschrijving, die in den heetlijken rozen Psalm van het roofgedierte wordt gegeven:

„Gij beschikt de duisternis, en het wordt nacht, in den welken al het gedierde des wouds uitroept de jonge leeuw, brisende om eenen roof, en om hunne spij van God te zoeken. De zon opgaande, maken zij zich weg, en liggen neder in hunne holen.“

Is de tijd tot bezig zijn gekomen, dan kan de poema, ook weer juist als alle katten, heel wat uitvoeren. Hij dwaalt in een nacht dikwijls tusschen ver. Trouwen, hij beweegt zich licht en gemakkelijk, is zeer sterk en kan springen doen, die hem in eens vier a zes el ver brengen. Dat helpt nog eens! dat hij bij nacht uitgaat, gelijk trouwens alle roofgedierte, heeft onder anderen daarin zijn oorzaak, dat hij dan goed zien kan. Wel verbergt hem 't zonnelicht nu juist niet, maar toch ziet hij bij schemerlicht en in 't donker

beter dan bij dag. Dat maakt hem tot zulk een gevaarlijk aanval. Daarbij komt nog dat zijn gehoor heel fijn is; de reuk daarentegen is bij hem zwak.

Een moedig dier is de poema volstrekt niet. Voor menschen, ja ook voor honden staat hij dadelijk op de vlucht, en verdedigt zich alleen in den uitersten nood. Maar des te meer doet hij aan weerloosheid denken, zijn tanden en klauwen voeden. In de streken van Zuid-Amerika, waar hij woont, vindt men ontzaglijke kudden vee, en zeer groote troepen wilde paarden. Wee het kalf of het veulen, dat van de moeder afgedwaald, een poema ontmoet. Het wordt meedogenloos verscheurd en geheel of voor een deel verslonden. Niet beter gaat het anderen zwakkeren dieren, als schapen, geiten en dergelijken. Ook weldende herten, rondlopende misreuters, muskusrinnen enz., zijn bij den poema zeer bemind, doch hoe men die heide moet opvatten, begrijpt gij wel. 't Is in denzelfden geest als wanneer iemand die graag smult, zegt, dat hij van kippen houdt.

Zelfs de vlugste dieren zijn voor den poema niet veilig. Een asp is tamelijk knap in 't klimmen en springen, toch is de poema den asp den baas, en weet hem na te jagen en in te lalen door de dichtste struiken heen en van den eenen tak op den anderen. Ja, zelfs vogels worden de buit van den viervoetigen roover. Struikvogels, papagays en andere vogels ondervinden dat. De poema slaapt niet als een kat, bijna onhoorbaar, op zijn prooi toe; dan doet hij een sprong en — wat hij hebben wil is gegrepen. Mistuk hem dit echter, zoo doet hij niet als de beest kanten, die 't dan opgeven, maar zet het aan de hand dat hij behoort nog achterna. Lang echter houdt hij dit niet vol.

Veel grooter dan zijn moed en nog grooter dan zijn kracht, is bij den poema de bloeddorst. Lang niet altijd vreet hij de prooi, door hem bemachtigd, geheel op. Heeft hij een dier buit gemaakt, zoo scheurt hij het den keel open en lekt het bloed op, eer hij gaat vreten. Is het een groot dier, b. v. een kalf of een veulen, dan vreet hij enkel het voorgedeelte. Het overige bedekt hij met stroo of met sand, en keert dan den volgende nacht terug om het restje op te smullen. Dit is te zeggen als hij in dien tijd niet wat anders heeft weten te krijgen, want gelukt dit, dan houdt hij het bij 't versche en laat het overige rusten. Of dit geschiedt om anderen ook wat te gunnen — wij zijn zelf niet meer hebben wil — durf ik niet zeggen. Is een dier niet zoo groot, dan denkt de poema: een klein winstje een zoet winstje, en verslindt het geheel. Kan hij vele dieren, b. v. jagen in een nest, te gelijk aanvallen, dan doodt hij er niet maar één en vreet dat op, maar hij doet evenals de martens in onze streken. Hij vermoordt al de dieren en zuigt elk het bloed uit.

Gij begrijpt nu wel, hoe schrikkelijk zoo'n poema onder een kudde kan huishouden. De verworsten dingen die hij in de troepen schapen en runderen aanricht, zijn soms ontzettend. 't Is gebeurd, dat één poema in een enkelen nacht derig, veertig, ja nog meer schapen doodde. Van het vleesch vrat hij niets, doch hij dronk het bloed dat uit de opgescheurde keelen der armen dieren vloot. Toen die poema den volgende dag in een bosch daar vlak bij werd doodgeschoten, vond men dan ook zijn maag nog vol bloed. Dat zulk een dier veel gejaagd en waar het kan uitgerooid wordt, is dan ook best te begrijpen. (Siet volgt.)

DE GEVOLGEN VAN EEN OORVEEG.

I.

De dertigjarige oorlog was een tijd van groote ellende voor Duitschland. Roomschen en Protestanten stonden tegenover elkander en bestreden elkaar fel. De oorzaaken waren veelal dezelfde, als die bij ons tot den tachtigjarigen oorlog geleid hebben.

Weinige jaren vóór 1618, toen die dertigjarige oorlog begon, hadden de Protestanten al telkens geklaagd, dat de zoogenoemde godsdienstvrede werd geschonden. Doch dit klagen hielp bitter weinig. Want de toenmalige Duitse keizer was geen man om op de klachten van „ketteren“ veel te letten. Liefst zou hij gezien hebben dat al wat Protestantisch was weer uit het land verdween. 't Baatte dus weinig bij hem recht te zoeken. Daarom hielp men zichzelf. Op aansporing van den keizer vorst van den Palts vereenigden zich een aantal Protestantsche vorsten en rijksteden (zulk die een zelfstandig bestuur hadden) tot een verbond, dat het Protestantische verbond heette. Dit strekte tot bijstand onderling tegen allen aanval en geweld.

't Duurde echter niet lang, of van Roomschen kant begon men dit na te doen. Er ontstond ook een Roomsche verbond of Liga; aan 't hoofd daarvan stond vorst Maximiliaan van Beieren. Nu regeerde te dien tijde over de hertogdommen Jülich, Kleef en Berg, die niet ver van Nederland liggen, een hertog, Willem geheeten, die in de geschiedenis den bijnaam draagt van den goede of den onnoozele. Hij was niet wel bij zijn verstand. Deze hertog nu stierf zonder kinderen na te laten, en zijn dood was de eerste aanleiding dat het tot vijandelijkheden kwam tusschen de twee partijen die, als gezegd, elk in een bond waren vereenigd.

Gij moet namelijk weten, dat niet duidelijk was uit te maken wie eigenlijk de naaste en rechte erfgenaam des hertogs was, en wie in zijn plaats moest gaan regeren. Zoo kwamen er dan al spoedig liefhebbers op, die meenden dat zij er de naaste toe waren, en we zullen zien wat daarvan 't gevolg was.

HOOGENBIRK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Dengeham A. (Friesland), H. Stuyvoet te Oostereind (Texel). — Holwerd, G. P. Oberman, and aan de Vrije Universiteit. — Werkendam A. J. F. van Anken te Urk. — Looptjeun A. (Apeldoorn), E. Wieringa, cand. te Kampen. — Burum (Fr.), H. te Velde te Varnsee (Geld.). — Aalten (G. Coevorden), J. van Mantgem te Harderwijk. — Aalten B. J. D. van der Velde te Middelharnis.

AANGENOMEN: Wismann en Baard (Fr.), H. Meijer, cand. aan de V. U. — St. Anna-Parochie (Fr.) A. J. Veenstra te Ten Boer c. a. (Gron.) — Neermooi (O. Fr.), H. Vollen, cand. te Ermelo.

BEDANKT: Langewijk (G. H.), C. Stokten te Bolnes (Gron. Ridderkerk). — Nijkerk op de Veluwe, P. A. S. Sijlvis Smit te Monster. — Oosterbeek, H. Teunink te Werkendam B. — Breda, G. Wieringa, cand. te Kampen.

Nederlandse Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Wemmelinge (G. Goo.), P. S. Meerburg te Kapelle aan den IJssel. — Oud-Reijndal, P. Bokma te Brunssum. — Scherpenzeel, A. v. d. Heide, cand. te Leusden. — Zierikzee, J. van der Meer, C. Benit te Purmerend (N. H.). — Kruiswoud (Goo.), J. van Willemsoord (Goo.). — L. S. de Bruijn, pred. Oost-Indië. — Berouwen (G. Zeeland), T. A. L. Schröder, emer. pred. te Apeldoorn. — Nieuwe-Beerland, G. Tjasma te Veen (N. Br.). — Ter Aar (G. Leiden), J. J. Boomsma te Zoutmeert en Zoutwaart. — Waarder, D. Ozinga te Wijkkel. — Zeg-

brugge, K. A. de Groot A. te Houten. — Lemmer, D. Zoete te Suawoude (Flietkerkeradeel). — Monster, K. W. Vethake te Overschie. — Muidum, M. Buiskoop te Burgward en Nieuw. — Wijnsterp, en Duurswoude (G. Heerenveen), K. Lijfering te Noordwijk.

AANGENOMEN: Vissingen (vac. Talma), C. H. H. nigher te Haarloo. — Muiden, J. Ph. Hattink te Nieuwerkerk aan den IJssel.

BEDANKT: Urk, J. J. C. van Toorenbergen A. te Geemuiden. — Zelhem (G. Zutphen), Chr. Hannigher te Haarloo (G. Zutphen). — Ee, H. A. van Oostrum Soede te Kolham. — Hooge-Zwaluwe, C. J. Montijn T. J. te Chaam. — Randwijk (Geld.), R. Jaarsma te Balk (Fr.). — Beestum, A. van der Heiden, cand. — Haastel, D. Ozinga te Wijkkel. — Ferwerd (Fr.), J. Groeneweg te West-Terschelling. — Haarlemmermeer, J. Bruggink te Rijsen. — Schoonhoven (G. Gouda), P. S. Bartsia te Streefkerk. — Zwag-Weelde, W. Stiel te Aalsum. — Wageningen, C. Verhoeff te Utrecht.

Onder vriendelijke dankbetuiging aan zoovele geabonneerden, die de Administratie de verschuldigde abonnementsgelden over het afgelopen kwartaal toezonden, neem ik de vrijheid, hen, die dit nog niet deden, nogmaals aan mijn verzoek te herinneren, om zulks alsnog vóór of op den 18den dezer te doen.

De abonnementsprijs is voor 't De He / 120 per kwartaal.

Op ontvangst van den postwissel den afzender daarvan terstond bericht gezonden, dat tevens tot quantitate strekt.

J. A. WORMSER.

Directeur-uitgever.

P. S. Intekenaren op de premie „E voto Dordrecht“ wordt herinnerd, dat den 1sten Juli d. l. de vierde termijn (de deel) van f. 0.75 per exemplaar was te voldoen. Men zal mij verplijden door met dat bedrag den postwissel te verhoogen.

Amsterdam, Juli 1895.

Advertentien.

L. G. WEISZ & C.,
Commissarissen in Rechten,
Prinsengracht bij de Prinsensstraat,
No. 157.
AMSTERDAM.

P. VAN EIJK.
Firma JOHANNES KRAMER & Co.,
DAN 15-17, AMSTERDAM.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS, Wisselen Gouden Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIE en BELEENINGEN. Nemen gelden a DEPOSITO 1/2 pCt onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

De Groninger Brandwaarborg-Maatschappij.

Directeuren te GRONINGEN:

M. BROUWER en F. DIJKSTERHUIS, Onde Boteringestraat K. 112.

Hoofdagent te Amsterdam:

L. VAN DER VUUR, Heerengracht bij de Hartensstraat 240.

Generaal-Agenten: J. GROENEVELD Fr. te Soek, voor de Prov. Friesland.

L. VAN DUK Jr. te Middel, „ „ „ Orenthe en Overijssel.

M. J. CHEVALLIER in Ermelo, „ „ „ Gelderland en Utrecht.

J. SCHIPPERS te Vlaardingen, „ „ „ Z. Holland, Zeeland en N. Brabant.

Rechtskundige Adviseurs: Mrs. HEEMSKERK en VAN LENNEP.

Advocaten en Procureurs te Amsterdam.

Solide personen met prima referentien kunnen als Correspondenten in aanmerking komen.

DE ZONDAGSSCHOOL.

WEEKBLAD onder Redactie van A. J. HOOGENBIRK.

Per jaargang franco per post f 2.50.

Inhoud van het Nr. van 3 Juli 1895: Onderwerp voor 14 Juli. — Toelichting. — Wenken uit den vreemde. — Over het bidden. — In het huisgezin. — Velerlei. — Een vorstelijke bidder. Niet te jong. — Advertentieën.

Amsterdam.

HÖVEKER & ZOON.

Dringende bede om hulp

uit een naburig land, gericht aan de Evangelische Christenheid in Nederland.

De ondergeteekende, Evangelieprediker te Mechten en Leuven, wendt zich met eene dringende, nadrukkelijke bede om hulp tot zijne land- en geloofsgenooten.

Ten Zuid-Oosten van Leuven ligt, op een afstand van ongeveer 2 uur, een Vlaamsch dorp, Haersode-Bierbeek, met eene geheele R.-Cath. bevolking. De enige Protestant, zijnde voor bijna vijftig jaar uit Ruise tot het Evangelie overgegaan, bleef gedurende dit grootetijdperk, ondanks alle bestrijding van vijandelijke zijde, aan zijne belijdenis getrouw. Hij was een dier stillen in den lande, die, alhoewel slecht ter tale, nochtans door zijn leven, handel en wandel het zegel drukte op en getuigenis gaf van hetgeen zijn hart in stilheid beleed, tot dat de Heere hem in Juni 1894 op 83-jarigen leeftijd tot Zich nam.

De ondergeteekende, door de familie van den overledene daartoe dringend uitgenoodigd, heeft, in gezelschap van eenige vrienden, het stoffelijk overschot ter aarde besteld. Eene zeer nieuwsgierige menigte van 500—600 zielen verdrong zich bij het sterfhuys en rondom de geopende groeve en husterde zeer aandachtig naar de Evangelieverkondiging. Het behaagde den Heere dit voornamelijk tot eene oorzaak van opwekking aldaar te stellen. Schrijver dezes begaf zich, daartoe herhaaldelijk dringend verzocht zijnde, onderscheidene malen naar het dorp, sprak over het Evangelie onder den blooten hemel, en mocht, door Gods genade, de schoonste resultaten aanschouwen. Sedert lang verlangt men nu zeer naar een lokaal waarin geregelde Evangelieprediking kan plaats hebben. Evenwel bevinden zich noch daar, noch te Mechten en Leuven, vele edelen, machtingen of rijken. Men doet intusschen wat men kan. Een eenvoudig landbouwer belooft een stuk bouwgrond van 84 M. Men zal zelf tweemaal het benoedigde

UITGAVE van HÖVEKER & ZOON, te AMSTERDAM:

GEDICHTEN

van

J. A. WORMSER.

Prijs f 1.25. In stempelb. f 1.90.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:

Door Mr. J. Tjebbes, te Leuwarden, van wijlen den heer S. R. Supert f 1000.

Aan Contributies:

Door den heer P. van Vliet te Axel f 50;

door Dr. F. Drost te Vlaardingen van de Stui-

verseren. (te storting) f 50; van den heer J. Sjaardema te Amsterdam f 2.50; door Dr. M. Wijnta te Nijemirdum (Gastland) f 33.75;

door den heer A. P. J. Bujs te Oudewater f 11.50; door den heer H. J. ten Kate te Noelle f 14.50; door Dr. C. C. Schot C. te Harder-

wijk f 30.50; door 't Local Comité te Rotterdam f 30.50.

Comité op de Jaarvergadering van de Geref. kerk te Spijk (Gr.) B f 4.12.50;

van idem te Leuwarden B f 13.08; van idem te Nieuwerkerk a/d. IJ. f 2.99; van idem te Leiderdorp (halve coll.) f 16.99; van idem te Leiden C f 11.68; van idem te Katwijk a/d. R. f 6.44; van idem te Katwijk a/z. f 7.30.50;

van idem te Rijnsburg f 9.50.

Aan Schenkingen:

Van Dr. T. W. te Leiderdorp f 2.50; door den heer Arie Verduijn, van de Stuiverseren, te Alfen (Oudshoorn) f 14.35; door den heer C. J. Leijh, te Leiden, van M. f 5; gevonden in de collectie Geref. kerk te Schiedam f 2.

Voor de Medische faculteit:

Van mevr. wed. H. v. D. te H. f 10.

Voor het tekort van 1894:

Van X. te Amersfoort f 25.

Voor het Studiefonds:

Van Z. N. P. N. f 500; door den heer Joba. Krap, 35e storting van de halvestuiverseren, te 's Gravenhage f 100.

S. J. SEEPAT, Penningmeester.

Hilversum.

Wegschuilen op den achtergrond roept, kloek en treden zijn de de aandrif van neer slingert.

Eenzijdig is ook maar te h zelfde prikkel het een nobel worden onder- uitgedrukt zijn.

Ge weet wat van Remalia, i God liet Pe dien goddeloos het verband h afgedoelde Judi gruwelijken Mo in Juda invoerd

Te Samaria, maar vlak bij J lag Davids na die nog veel er Daarom liet tegen den atva die zijn leger, verwaarloosd h van Juda honden op één dag Dat was de afval, en daa ment.

Maar in zijn weer zijn eigen Niet genoeg dig vernederd wilde zich n rijken niet enke ook door twee vrouwen en ki voeren, en weg verachtelijk, da langs den weg En met die leger van Peka terug.

Dit was schre was een zich des bloeds, die altoos aan Judi Oded, de pr overwinnend h zoo waanzinnig Dat ze Judi recht, zoo be had Juda, om gegeven. Maar Jeruzalem tot maken, was di in het aangele ten, en al die op staanden 't dorpen laten t hitte van 'sile hen zijn.

Toch liet he Door ging de

Uit alle nat kerk. Daarom hevel martel zagen wij een trekken. Achte Engelse en S Om die ma in het laatste g kerk was toen vangen. De h enige toelicht de kerk en wa eenige, dat toe wijheid had de baard, overlev In die dagen leerde vragen: Die man was i Bradwardina, mannen als Jo Bacc op het i daarvoor gewa John van Alt held van Alt

Dit blad werd Bijdragen van dit blad betref, aan den Uitge Inzendingen kinnen voor he

„Die met m